

SPRÁVA Z XII. KONFERENCIE KLINICKEJ FARMAKOLÓGIE V BRATISLAVE

Jana Tisoňová

Farmakologický ústav LF UK, Bratislava

V dňoch 4. a 5. novembra sa konala v Bratislave XII. konferencia klinickej farmakológie. Ústrednou témou podujatia bola problematika kvality farmakoterapie. Úvodom predsa Slovenskej Spoločnosti klinickej farmakológie prof. Kriška odovzdal ocenenia jubilantom prof. Dzúrikovi, doc. Grundmannovi a prim. Haľkovi. V rámci slávnostného otvorenia, ktorého sa zúčastnil štátny tajomník MZ SR Dr. Gajdoš, rektor Univerzity Komenského doc. Gahér a dekan Lekárskej fakulty UK prof. Traubner, vystúpil s vyzvanou prednáškou doc. Grundmann na tému kvalita farmakoterapie a TDM, kde objasnil uplatnenie práce klinického farmakológa pri optimalizácii farmakoterapie u pacientov neštandardne reagujúcich na liečbu a pri interpretácii TDM. Po slávnostnom otvorení nasledovala sekcia „Nové molekuly“, ktorej koordinátormi boli prim. Fedelešová a doc. Gajdoš (SZÚ Bratislava). Prof. Spustová (SZÚ Bratislava) referovala o nových perspektívach v liečbe osteoporózy, kde prezentovala výsledky štúdie Fracture Prevention Trial s teriparatidom a objasnila možnosti perspektívneho farmakologického ovplyvnenia na úrovni osteoklastogenézy. Doc. Gajdoš informoval o výsledkoch klinických štúdií s rosuvastatínom vrátane porovnávacích štúdií a zdôraznil jeho efektivitu pri dosahovaní cieľových hodnôt lipidového spektra a bezpečnostný profil porovnateľný s ostatnými statínmi. Prim. Fedelešová naznačila možnosti perspektívy využitia farmakologického ovplyvnenia nukleárných receptorov (PPAR) v liečbe diabetu tiazolidinónmi a duálnymi agonistami PPAR- α /PPAR- γ . Doc. Rašlová (Metabolické centrum, Bratislava) hovorila o inhibítore intestinálnej resorpcie cholesterolu – ezetimibe a jeho mieste v liečbe dyslipoproteinémií.

Sekciu „Vysokonákladové lieky“ koordinoval a súčasne zahájil Dr. Michalička (VŠZP Bratislava) príspevkom o vysokonákladových liekoch a zdôraznil benefit pacienta ako prioritné hľadisko poisťovne. Mgr. Chalupová sa zamerala na inovatívne lieky a problém neracionálnosti a ekonomických bariér pri ich používaní. Dr. Rolná informovala o spotrebe antibiotík za rok 2003, kde je tradične najvyššia spotreba v SR a komentovala iracionálnosť v ich používaní. Dr. Tešař (FaFUK, Bratislava) sa zamerala na problémy vysokonákladových liekov z hľadiska údajov a liekovej spotrebe a možnosti ich zneužívania v rámci samoliečiteľstva.

Nasledovala sekcia „Štandardné terapeutické postupy“ koordinovaná prof. Holomáňom

a doc. Glasom (SZÚ Bratislava), ktorú uviedol prof. Holomáň príspevkom o odporúčaniach a smerniciach pre štandardnú farmakoterapiu. Doc. Bielik (Nové mesto/Váhom) pokračoval príspevkom o farmakoekonomických aspektoch liečby chronickej hepatitídy typu C kde porovnal náklady na jej aktívnu farmakoterapiu s inými akceptovanými liečebnými a terapeutickými postupmi (liečba hypertenzie, vakcinácia). Záverečné slovo v sekcii mal doc. Glasa príspevkom o racionálnej farmakoterapii hepatitídy C interferónmi a ribavirínom so zameraním na špeciálne skupiny pacientov (deti, dialyzovaní pacienti a pod.)

Neskoré odpolednie prvého dňa konferencie bolo venované metabolickému syndrómu pod taktovkou koordinátorov sekcii prim. Sirotiakovej (NsP Nitra) a doc. Dukáta (FN Bratislava). Úvod patril Dr. Sirotiakovej, ktorá prezentovala metabolický syndróm z hľadiska klinického farmakológa vrátane perspektív využitia nových molekúl ako agonisty PPAR, ACAT inhibítory, ezetimib, látky ovplyvňujúce endokanabinoidový systém. Doc. Dukát (FN Bratislava) informoval o vysokej prevalencii metabolického syndrómu u pacientov s ICHS. Metabolický syndróm bol spojeným so vzostupom markerov oxidačného stresu, nepotvrdil sa však jeho vzťah k meraným koncentráciám homocysteínu. Interakciami rizikových faktorov metabolického syndrómu a možnostiam jeho včasného záchytu a prevencie sa venoval Dr. Minárik (FN Nitra). Aktívny prístup diabetológa k režimovým a diétnym opatreniam a nutnosť včasného farmakologického zásahu zdôraznila vo svojom príspevku Dr. Kissová (FN Nitra).

Druhý deň konferencie bol tradične venovaný komisiám racionálnej farmakoterapie koordinovaný prof. Kriškom (LF UK Bratislava), Dr. Sýkorom (NOÚ Bratislava) a Dr. Gajdošom (MZ Bratislava). Úvodné slová patrili štátnemu tajomníkovi Dr. Gajdošovi. Po ňom naviazal prof. Kriška na tému problémov manažmentu kvality farmakoterapie v súlade s požiadavkami a potrebami pacientov s dôrazom nutnosti spolupráce ministerstva, poisťovní, odborných spoločností, a lekárskej komory. Zvlášť upozornil na ekonomicky slabšie skupiny pacientov. Dr. Urbánek (LF UP a FN Olomouc) informoval o uplatnení klinickej farmakológie v nemocničnej liekovej politike, najmä v rámci optimalizácie liečby a farmakoekonomiky. Témou kvalita farmakoterapie v nemocniciach naviazal referátom Dr. Sýkora analýzou nemocničných liekových

formulárov a vyzdvihol potrebu rozvoja systému vzdelávania a výmeny skúseností pri ich tvorbe. Dr. Pásztor pokračoval v téme kvality farmakoterapie na úrovni ambulantnej starostlivosti, referoval o nutnosti EBM a ekonomickej evaluácie terapeutických odporúčaní nezávislými odborníkmi. Prim. Haľko referoval o histórii a prítomnosti liekových komisií, ich funkciách a perspektívach v optimalizácii liečby. Dr. Szalayová (MZ Bratislava) pokračovala problematikou dopadu kategorizácie na kvalitu farmakoterapie. Doc. Kuželová (FaFUK Bratislava) nasmerovala pozornosť na úlohu klinických farmaceutov pri racionalizácii farmakoterapie s dôrazom na ich pregraduálnu výchovu a nutnosť jej súladu s požiadavkami EÚ. Na záver seminára vystúpila Dr. Magulová s príspevkom o úlohe klinického farmaceuta v hodnotení kvality farmakoterapie.

V sekcii „Audit farmakoterapie“ prijal úlohu koordinátora Gajdošik (ZSE Nové Zámky), vo svojom príspevku sa zaoberal problémami auditu farmakoterapie v podmienkach ambulantnej starostlivosti na príklade hodnotenia kvality liečby hypertenzie. Dr. Skoupá (Pharma Projects, s. r. o.) a Dr. Herber (SVL ČLS JEP) referovali o projekte S-CARD zameranom na kvalitu používania liečby statínmi v podmienkach lekárov prvého kontaktu. Dr. Tomek (CHZP Apollo, Bratislava) referoval o audite liečby dysliproteinémií v podmienkach zdravotnej poisťovne a problémoch nákladov na lieky a kvality liečby. Dr. Ceconík (ZS Nový Bar) predniesol príspevok o audite kardiovaskulárnych liečiv v primárnej starostlivosti a zamerl sa na problémy non-compliance v liečbe hypertenzie. Na záver sekcii vystúpil Dr. Suchý (FN Plzeň-Bory) s prednáškou o kvalite farmakoterapie v reumatológii s akcentom na kvalitu života pacienta a možnosti jej objektivizácie prostredníctvom dotazníkov.

Sekciu „Tromboembolická choroba“ koordinovali prim. Janeková a prof. Riečanský zo SÚSCH v Bratislave. Prof. Riečanský sekciu uviedol príspevkom o epidemiológii, patofyziológii a klinickom obraze ochorenia. Dr. Bzdúchová pokračovala témou diagnostiky a terapie hľbokej žilovej trombózy. O probléme používania ženských pohlavných hormónov a ich vzťahu k flebotrombóze informovala Dr. Škultétyová, pričom sa zamerala na farmakogenetické aspekty. Prim. Janeková pokračovala príspevkom o interakciách antikoagulancií s dôrazom na starší vek a interakcie fytofarmák. Prim. Klečková sekciu uzatvorila

prednáškou o úskaliach warfarinizácie v bežnej praxi s prezentáciami vlastných kauzistik.

Popoludňajšia sekcia sa niesla v znamení generickej substitúcie pod vedením prof. Šveca, ktorý sekciu zahájil úvodom do problematiky so zahrnutím skúseností s generickou substitúciou v iných krajinách. O generickej substitúcii z pohľadu dodávateľov liekov a ich farmakoekonomických prínosoch pokračovala Dr. Porubská (ADL Bratislava). Sekciu uzavrel doc. Donáth (FN Banská Bystrica) príspevkom o problémoch generickej substitúcie antiepileptík v praxi a upozornil na jej odlišnosti od iných liekových skupín.

Záverečná sekcia „Varia“ bola koordinovaná prof. Višňovským (FaF UK Hradec Králové), ktorý ju zahájil prednáškou o analýze preskripcie a výdaja benzodiazepínov. Dr. Fargašová a kol. informovali o preanalytických chybách pri monitorovaní imunosupresívnej liečby. Dr. Göbšová sa zamerala na problémy stratégie úprav liečby vankomycínom pri TDM. Na príspevok nadviazala dr. E. Grey s kol. problematikou monitorovania sérových koncentrácií antibiotík v klinickej praxi. Posledný príspevok konferencie predniesla Dr. Kákošová (DFN Bratislava) na tému rizík anti-koagulačnej liečby u detských pacientov.

Po završení odborného programu prvého dňa konferencie sa konala plenárna schôdza Spoločnosti klinickej farmakológie za účasti zahraničných hostí z Českej republiky. Po analýze činnosti informovala o podujatiach v budúcnosti. Najbližšia konferencia spoločná s českou Spoločnosťou pre experimentálnu a klinickú farmakológiu bude v Nitre v dňoch 3. a 4. novembra 2005. Po plenárnej schôdzi v rámci spoločenského večera programu mali účastníci konferencie príležitosť pokračovať v neformálnych stretnutiach a diskusiách.

Sekcia klinickej farmácie Slovenskej farmaceutickej spoločnosti a aktivity slovenských klinických farmaceutov v roku 2004

Lívia Magulová
predsedníčka SeKF SFS

SEKCIA KLINICKEJ FARMÁCIE
SLOVENSKEJ FARMACEUTICKEJ SPOLOČNOSTI O. Z. SLS

Sekcia klinickej farmácie (SeKF) Slovenskej farmaceutickej spoločnosti (SFS) o. z. Slovenskej lekárskej spoločnosti vznikla z podnetu niekoľkých klinicky orientovaných farmaceutov v roku 1990. Prvým predsedom sa stal PharmDr. Juraj Sýkora, CSc. Od roku 1999 je predsedníčkou Sekcie KF PharmDr. Lívia Magulová, PhD. a vedeckou sekretárkou PharmDr. Vlasta Kákošová.

SeKF SFS sa vo významnej miere podieľa na zvyšovaní a prehľbovaní odborných vedomostí klinicky orientujúcich sa farmaceutov. Každoročne organizujeme sympózia klinickej farmácie, zúčastňujeme sa európskych sympózií klinickej farmácie, často aktívnu formou, spolupracujeme pri organizácii odborných podujatí najmä so Spoločnosťou klinickej farmakológie a Lekárnickou sekciou SFS. K aktivitám SeKF patrí aj účasť na odborných podujatiach Českej sekcie klinickej farmácie. Doteraz sme vydali 13 čísiel **Informačného spravodaja** Sekcie klinickej farmácie. S touto iniciatívou započal J. Sýkora, a pokračujú L. Magulová a V. Kákošová. Členská základňa SeKF SFS sa pohybuje v rozsahu 115–140 členov. Prvé sympóziu „KLINICKÁ FARMÁCIA '91“ sa uskutočnilo v Bratislave roku 1991.

V septembri 2004 počas VII. zjazdu Slovenskej farmaceutickej spoločnosti v Nitre sa stretlo s veľkým ohlasom naše **XIII. sympóziu klinickej farmácie**. Jeho témou boli „**Najčastejšie chyby v liečbe, duplicita liečiv, interakcie liečiv, iatrogénne intoxikácie.**“ V programe odznelo 8 odborných prednášok

k uvedeným témam. Po nich sa uskutočnila panelová diskusia o súčasnosti a perspektívach klinickej farmácie. Niektoré prednášky sa už publikovali v slovenských časopisoch *Lekárnicke listy* a *Lekárnik*, abstrakty vo *Farmaceutickom obzore*.

K významným podujatiam klinickej farmácie patrilo **33. európske sympóziu klinickej farmácie**, ktoré sa konalo v októbri 2004 v hlavnom meste Českej republiky v Prahe. Jeho ústrednou témou bol „**Manažment rizík vo farmakoterapii**“ (Risk Management in Pharmacotherapy). Prijatých k prezentácií bolo celkom 10 prác zo Slovenska. Formou posterov 9 (prví autori: Adameová, Baťová, Bittnerová, Cagaňová, Foltánová, Göbšová, Kuželová, Magulová, Plačková) a jedna v programe posterového diskusného fóra (Matejka). Doteraz to bola najpočetnejšia aktívna prezentácia, ale aj účasť slovenských klinických farmaceutov z praxe a z akademickej pôdy v histórii slovenskej klinickej farmácie na európskom sympóziu.

V novembri 2004 bola SeKF SFS spoluorganizátorom XII. konferencie klinickej farmakológie s aktuálnou témou „**Kvalita farmakoterapie**“. Klinickí farmaceuti sa v odbornom programe prezentovali v 5 prednáškach.

V roku 2005 pripravujeme XIV. SYMPÓZIUM KLINICKEJ FARMÁCIE s témou „Farmakoterapia v gravidite, laktácii a riziká hormonálnej liečby“.

Sympóziu sa bude konať v Nitre v dňoch 28.–29. apríla 2005.

Kontraktné adresy predsedu a vedeckého sekretára SeKF SFS:

liviamaulova@fnnitra.sk
kakosova@dfnsp.sk

Tešíme sa na Vašu účasť, ale aj spoluprácu v odbornom programe.

SeKF SFS má záujem naďalej sa podieľať na zvyšovaní úrovne vedomostí klinických farmaceutov, hlavne formou sympózií, kongresov, workshopov, vzdelávacích programov EuroPharm Fora a pod. Počas nich dochádza k výmene vzájomných teoretických a praktických skúseností. Snaha presadzovať myšlienky klinickej farmácie sa netýkajú iba problematiky farmakoterapie pacientov počas hospitalizácie, ale aj starostlivého monitorovania terapie počas ambulantnej starostlivosti. Svojimi odbornými vedomosťami a zručnosťami klinickí farmaceuti musia vzdelávať aj laickú verejnosť, najmä v problematike správneho užívania liekov predpísaných lekármi, pri výbere voľnopredajných liečiv, pri snahách pacientov používať vzájomné kombinácie ordonovaných a voľnopredajných liekov. Farmaceut by mal dokázať poradiť pacientom v prípade jednoduchších ochorení, ale súčasne by mal správne odhadnúť, kedy má pacienta poslať k lekárovi. Monitorovaním nežiaducich účinkov liekov, znalosťou klinicky významných liekových interakcií, terapeutickým monitorovaním hladín liekov a ďalšími činnosťami prispievajú klinicky orientovaní farmaceuti k účinnej, bezpečnejšej a kvalitnej farmakoterapii a podieľajú sa na minimalizácii jej rizík.